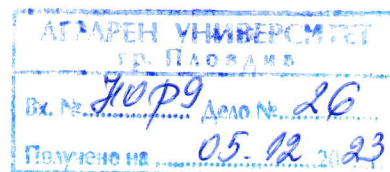

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**, професионално направление **3.8. Икономика**, докторска програма „**Организация и управление на производството (Селско стопанство и подотрасли)**“

Автор на дисертационния труд: АТДХЕ ШИКЕРИ КАБАШИ, докторант в задочна форма на обучение към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет – Пловдив

Научен ръководител: Доц. Д-р Керанка Недева

Тема на дисертационния труд: „РОЛЯТА НА МАРКЕТИНГА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО“

Становището е изготвено от: Доц. д-р **ДИМО АТАНАСОВ АТАНАСОВ**, Аграрен Университет – Пловдив, област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, научна специалност: „Икономика и управление“, определен за член на научното жури със заповед № РД-16-907/26.09.2023 г. от Ректора на АУ-Пловдив.

1. Актуалност на проблема.

Устойчивото развитие на селското стопанство се обуславя от много фактори, като от съществено значение е организацията на веригите за доставки – от мястото на добив на природни ресурси, през първичното производство на храни, до преработката и дистрибуцията на крайни продукти. В съвременните условия, институционална динамика, изострена конкурентна борба и др., аграрното производство трябва да бъде съобразено не само с нарастващото търсене, потребителските нагласи, екологичните ограничения, но и с правилните маркетингови подходи за реализация на правилните стоки на правилните пазари. В тази връзка, изследването на Атхе Кабаши макар и фокусирано на земеделието в Република Косово, е много актуално и има потенциал да допринесе за теоретико-методологичното изясняване на маркетинговите концепции в областта на селското стопанство, както и да послужи за практическата оптимизация на каналите за реализация на готови продукти.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационното изследване е да анализира маркетинга на аграрни продукти и да оцени ролята му за успешното развитие на земеделието като важен отрасъл за националната икономика на Република Косово. Постигането ѝ се обуславя от решаването на няколко научни задачи, а именно –

изясняване спецификата на земеделието и политиките за неговото развитие; изясняване същността на маркетинговата концепция, като основен подход за управление на стопанство; анализ на представянето на агробизнеса в Република Косово; извеждане на препоръки за подобряване на маркетинга.

Основната теза в дисертацията е, че маркетингът е надежден инструмент за цялостното управление на организацията, който помага при прогнозирането на продажбите и по-оптималното реализиране на готовата продукция.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е в обем от 120 страници и включва увод, четири глави, заключения и използвана литература. Тази структура е позволила на докторанта да представи своето изследване, а таблиците 12 на брой и графики – 23 на брой допринасят за онагледяването на полуицените резултати. Под всяка таблица или фигура е представен източникът на информация. Използваните литературни източници са 71 на брой.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Първата глава от изследването е озаглавена "Специфични особености на селското стопанство" и аграрната политика" и в нея са обобщени някои от важните характеристики на отрасъла, които обуславят неговата производителност и устойчивост, както и някои от съвременните институционални възможности за регулирането му.

Във втора глава "Маркетингови концепции в агробизнеса" докторантът е направил опит да изясни връзката между маркетинговата стратегия и устойчивостта на земеделското стопанство. Разгледана е еволюцията на маркетинга като управленски подход, както е и изяснена неговата роля за успешното развитие на фермата. Засегнати са и някои от съвременните маркетингови подходи, както и дигиталният маркетинг, като инструмент за по-бърза, удобна и ефективна реализация на продукта.

В трета глава е направен анализ на основните характеристики на селското стопанство в Република Косово. Представени са неговите ресурси, предизвикателства, рискове и възможности за развитие. Очевидно е, че докторантът добре е проучил информацията, а начинът по който я интерпретира показва че той разбира процесите в селското стопанство и причинно-следствените връзки.

В четвърта глава на дисертацията, докторантът е поместил резултатите от емпиричното си изследване. Той е събрал информация с помощта на анкетно проучване сред земеделски стопанства, най-вече фамилни ферми. Фокусът на проучването му са били различните аспекти на маркетинга, използваните инструменти, методи и стратегии.

В заключителната част, докторантът обобщава резултатите от изследването и извежда препоръки за оптимизиране на маркетинговите подходи, инструменти и цялостни стратегии, с оглед минимизиране на рисковете в аграрния бизнес и

гарантиране на по-добри резултати. Правилно изградената концепция, базирана на управление на веригата за доставки, най-вече на онази част, която обслужва съответното стопанство, може да осигури постигането на икономическите цели на фермата, по по-чист и зелен начин и в хармония със социалните нагласи на обществото. Продоволствената сигурност е най-важната задача на обществото и постигането ѝ неминуемо се обуславя от устойчивото развитие на земеделието, а то в голяма степен от маркетинга аграрните предприятия.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам представените в автореферата приноси моменти, които могат да се обобщят в следното:

- Изяснена е същността и ролята на земеделието, като важен отрасъл в икономиката на Република Косово;
- Изяснена е ролята на аграрната политика за развитие на земеделието в Република Косово;
- Анализирани са състоянието на селското стопанство в страната и в институционалната рамка на съвременната аграрна политика;
- Анализирани са маркетинговите дейности, подходи и концепции в изследваните земеделски стопанства;
- Формулирани са препоръки за подобряване устойчивостта на аграрните предприятия посредством оптимизиране на техния маркетинг и маркетингово управление.

6. Критични бележки и въпроси.

Представеният дисертационен труд има класическа структура на научно изследване. Сравнително добре са обвързани теоретичните постановки с анализа на състоянието на селското стопанство и интерпретацията на зависимостите на устойчивото развитие с маркетинговото управление на земеделските стопанства.

Нямам сериозни критики към дисертацията, но би било добре да се засили методологичната част на изследването и да се обосноват по-подробно използваните методи и инструменти за анализ, както и индикаторите за оценка.

Имам един практически въпрос, който искам да задам на докторанта:

Предвид, че не всеки фермер има познания по икономика, управление или маркетинг, съществуват ли в Република Косово правителствени, неправителствени или частни консултантски организации, които да разработват маркетинговите стратегии на стопанствата от сектора?

7. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът е представил общо 7 публикации в автореферата. От тях 2 са самостоятелни и 5 в съавторство. От тези в съавторство, Адже Кабаши е първи автор на 3 статии, втори автор на 1 и трети автор на една.

Чрез тези публикации, докторантът натрупва изискуемият минимум от 30 точки, съобразно индивидуалния си учебен план. Справка за цитиранията не е представена.

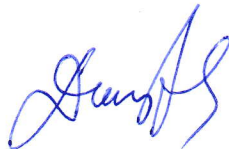
Авторефератът съответства на структурата и логическата последователност на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на АУ-Пловдив за неговото приложение, което ми дава основание да гласувам **ПОЛОЖИТЕЛНО** за присъждането на **АТДХЕ ШИКЕРИ КАБАШИ** на научната и образователна степен „**доктор**“ в професионално направление 3.8. „Икономика“, по научна специалност „Икономика и управление на производството (Селско стопанство и подотрасли)“.

Дата: 16.11.2023 г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:

(доц. д-р Димо Атанасов)